

Polskie interferencje językowe we fleksji kaszubszczyzny mówionej

Obszar kaszubszczyzny stanowi ciekawy przedmiot dla badań o kontaktach językowych, ponieważ ludność kaszubska jest całkowicie dwujęzyczna. Polski i kaszubski pokazują jednak specyficzny typ kontaktów językowych: 1) kontakt pomiędzy odmianami ściśle spokrewnionymi, których systemy gramatyczne pokrywają się w wysokim stopniu i 2) kontakt w sytuacji asymetrycznych stosunków socjolingwistycznych (w pełni ukształtowany polski język literacki przeciwstawiający się słabo rozwiniętej normie kaszubszczyzny). Zwykle system fleksyjny uważa się za stosunkowo trwały wobec zmian spowodowanych kontaktem językowym. W danej sytuacji kontaktowej należy natomiast oczekiwać, że socjalnie dominujący język polski wywiera wpływ również na kaszubski system fleksyjny. Kaszubska odmiana normatywna ze swej strony zapobiega użyciu form i struktur obcych, a w gramatyce opisowej praktycznie nie znajduje się przykładów wskazujących na polsko-kaszubski kontakt językowy. Natomiast w spontanicznej mowie Kaszubów interferencja taka daje się zaobserwować. Dysponujemy korpusem rozmów rodzinnych z różnych regionów kaszubskich, w którym możliwa będzie ocena stopnia polskiego wpływu na system gramatyczny kaszubszczyzny mówionej.

Cel przedstawianych badań nawiązuje do ogólnego problemu językoznawstwa kontaktowego: ustalenie, jaka forma ma przewagę w interferencji językowej, jeśli w danej pozycji forma jednego języka kontaktowego jest bardziej regularna niż forma drugiego z nich. Na przykładzie kaszubszczyzny mówionej da się pokazać, że stosunki regularności systemowej mają tylko ograniczone znaczenie dla kształtowania interferencji językowej. Wpływ języka polskiego na kaszubszczyznę mówioną polega nawet na szerzeniu się polskich form nieregularnych w miejscu bardziej regularnych form kaszubskich. To znaczy, że w sytuacji kontaktu polsko-kaszubskiego w razie przeciwstawiania się czynników gramatycznych i socjolingwistycznych te drugie (tj. czynniki socjolingwistyczne) mają przewagę.

Thomas Menzel